

7/ Švejk jde na vojnu

V době, kdy lesy na řece Rábu v Halliči viděly utíkat přes Ráb rakouská vojska a dole v Srbsku rakouské divize jedna za druhou dostávaly přes kalhoty to, co jim dávno patřilo, vzpomnělo si rakouské ministerstvo vojenství i na Švejka, aby pomohl mocnářství z bryndy.

Švejk, když mu přinesli vyrozumění, že se má za týden dostavit na Střelecký ostrov k lékařské prohlídce, ležel právě v posteli, stížen opětně revmatismem.

Paní Müllerová vařila mu v kuchyni kávu.

„Paní Müllerová,“ ozval se z pokoje tichý hlas Švejkův, „paní Müllerová, pojdte sem na chvíli.“

Když posluhovačka stála u postele, řekl Švejk opět takovým tichým hlasem: „Sedněte si, paní Müllerová.“

V jeho hlase bylo něco tajuplně slavnostního.

Když se paní Müllerová posadila, prohlásil Švejk, vztyčuje se na posteli: „Já jdu na vojnu!“

„Panenko Maria,“ vykřikla paní Müllerová, „co tam budou dělat?“

„Bojovat,“ hrobovým hlasem odpověděl Švejk, „s Rakouskem je to moc špatný. Nahoře nám už lezou na Krakov a dole do Uher. Jsme bití jako žito, kam se podíváme, a proto mě volají na vojnu. Já jim přece včera četl z novin, že drahou vlast vovinuly nějaké mraky.“

„Ale vždyť se nemůžou hejbat.“

„To nevadí, paní Müllerová, pojedu na vojnu ve vozejk. Znají toho cukráře za rohem, ten takovej vozejk má. Vozil v něm před lety svého chromýho zlého dědečka na čerstvej vzduch. Vy mne, paní Müllerová, v tom vozejk na tu vojnu odtáhnete.“

Paní Müllerová se dala do pláče: „Nemám, milostpane, doběhnout pro doktora?“

„Nikam nepudou, paní Müllerová, já jsem až na ty nohy úplně zdravěj kanónenfutur a v tý době, když je to s Rakouskem vošklivý, každej mrzák musí bejt na svým místě. Vařte kávu klidně dál.“

A zatímco paní Müllerová, uplakaná a rozehvělá, cedila kávu, dobrý voják Švejk si zpíval na posteli:

*Jenerál Windischgrätz a vojenští páni
od východu slunce vojnu započali;*

hop, hop, hop!

Vojnu započali, takto jsou zvolali:

Pomoz nám Kristus Pán s Panenkou Marií;

hop, hop, hop!

Uděšená paní Müllerová pod dojmem strašného válečného zpěvu zapoměla na kávu a třesouc se na celém těle uděšeně naslouchala, jak dobrý voják Švejk dál zpívá na posteli:

*S Panenkou Marií a ty čtyry mosty,
postav si, Piemonte, silnější forposty;*

hop, hop, hop!

Byla bitva, byla, tam u Solferina,

teklo tam krve moc, krve pod kolena;

hop, hop, hop!

*Krve pod kolena a na fůry masa,
vždyť se tam sekala vosumnáctá chasa;*

hop, hop, hop!

*Vosumnáctá chaso, neboj se ty nouze,
vždyť za tebou vezou peníze na voze;*

hop, hop, hop!

„Milostpane, proboha jich prosím,“ ozvalo se žalostivě z kuchyně, ale Švejk již končil svou válečnou píseň:

*Peníze na voze a menáž v kočáře,
kerejpak regiment tohlencto dokáže?*

Hop, hop, hop!

Paní Müllerová vyrazila ze dveří a běžela pro lékaře. Vrátila se za hodinu, zatímco Švejk si zdřímá.

A tak byl probuzen obtlouštělým pánem, který mu chvíli držel ruku na čele a říkal:

„Nebojte se, já jsem doktor Pávek z Vinohrad — ukažte ruku — tenhle teploměr si dejte pod pažďí... Tak — ukažte jazyk — ještě víc — držte jazyk — na co zemřel váš pan otec a vaše matka?“

A tak v době, kdy Vídeň si přála, aby všichni národové Rakousko-Uherska dávali nejskvělejší příklady věrnosti a oddanosti, předepsal doktor Pávek Švejkovi proti jeho vlasteneckému nadšení bróm a doporučoval statečnému a hodnému vojínu Švejkovi, aby nemyslíl na vojnu:

„Ležte rovně a zachovejte klid, já zítra opět přijdu.“

Když druhého dne přišel, ptal se v kuchyni paní Müllerové, jak se daří pacientovi.

„Je to s ním horší, pane doktore,“ odpověděla s opravdovým záruktem, „v noci zpíval, s odpuštěním, když ho revma chytlo, rakouskou hymnu.“

Doktor Pávek viděl se nucena reagovat na tento nový projev loajality pacientovy zvýšenou dávkou brómu.

Třetího dne hlásila mu paní Müllerová, že je to se Švejkem ještě horší.

„Odpůdne, pane doktore, si poslal pro mapu bojiště a v noci ho chytla fantaz, že to Rakousko vyhraje.“

„A prášky užívá přesně podle předpisu?“

„Ještě si pro ně, pane doktore, ani neposlal.“

Doktor Pávek odešel, když snesl na Švejka bouři výčitek s ujištěním, že nikdy více nepřijde léčit člověka, který odmítá jeho lékařskou pomoc s brómem.

Zbyly jen dva dny, kdy se měl objevit Švejk před odvodní komisí.

Za tu dobu učinil Švejk náležitě přípravy. Předně poslal koupit paní Müllerovou vojenskou čepici a za druhé jí poslal vypůjčit si vozík od cukráře za rohem, na kterém kdysi cukrář vozil svého zlého chromého dědečka na čerstvý vzduch. Pak si vzpomněl, že potřebuje berle. Naštěstí cukrář choval též i berle jako rodnou památku na svého dědečka.

Scházela mu ještě rekrutská kytka. I tu mu sehnala paní Müllerová, která za ty dny nápadně zhubla, a kudy chodila, tudy i plakala.

A tak v ten památný den objevil se na pražských ulicích případ dojemné loajality:

Stará žena, strkající před sebou vozík, na kterém seděl muž ve vojenské čepici s vyleštěným frantíkem, mávajcí berlemi. A na kabátě skvěla se pestrá rekrutská kytka.

A muž ten, mávaje poznovu a poznovu berlemi, křičel do pražských ulic:

„Na Bělehrad, na Bělehrad!“

Za ním šel zástup lidu, který stále vzrůstal z nepatrného hloučku shromážděvího se před domem, odkud Švejk vyjel na vojnu.

Švejk mohl konstatovat, že policejní strážníci, stojící na některých křižovatkách, mu zasalutovali.

Na Václavském náměstí vzrostl zástup kolem vozíku se Švejkem na několik set hlav a na rohu Krakovské ulice byl jím zbit nějaký buršák, který v cerevisce křičel k Švejkovi:

„Heil! Nieder mit den Serben!“

Na rohu Vodičkovy ulice vjela do toho jízdní policie a rozehnala zástup.

Když Švejk revírnímu inspektorovi ukázal, že to má

černé na bílém, že dnes musí být před odvodní komisí, byl revírní inspektor trochu zklamán a kvůli zamezení výtržností dal doprovázet vozík se Švejkem dvěma jízdními strážníky na Střelecký ostrov.

O celé této události objevil se v Pražských úředních novinách tento článek:

Vlastenectví mrzáka. Včera dopoledne byli chodci na hlavních pražských třídách svědky scény, která krásně mluví o tom, že v této veliké a vážné době i synové našeho národa mohou dát nejskvělejší příklady věrnosti a oddanosti k trůnu staříčkého mocnáře. Zdá se nám, že se vrátily doby starých Řeků a Římanů, kdy Mucius Scaevola dal se odvésti do boje, nedbaje své upálené ruky. Nejsvětější city a zájmy byly včera krásně demonstrovány mrzákem o berlích, kterého stará matička vezla na vozíku pro nemocné. Tento syn českého národa dobrovolně, nedbaje své nezuživosti, dal se odvésti na vojnu, aby dal svůj život i statky za svého císaře. A jestli jeho volání „Na Bělehrad!“ mělo tak živý ohlas v pražských ulicích, jest to jen svědectvím, že Pražané skýtají vzorné příklady lásky k vlasti a k panovnickému domu.

Ve stejném smyslu psal i Prager Tagblatt, který končil svůj článek slovy, že mrzáka dobrovolce vyprovázeli zástup Němců, kteří ho svými těly chránili před lynčováním ze strany českých agentů známé Dohody.

Bohemie uveřejnila tuto zprávu žádajíc, aby mrzáka vlastenec byl odměněn, a oznámila, že pro neznámého přijímá od německých občanů dárky v administraci listu.

Jestli podle těch tří časopisů nemohla země česká vydat ušlechtilějšího občana, nebyl! téhož názoru páni v odvodní komisí.

Zejména ne vrchní vojenský lékař Bautze. Byl to muž neúprosný, který ve všem viděl podvodný pokus uniknout vojně, frontě, kulce a šrapnelům.

Známý jest jeho výrok: „Das ganze tschechische Volk ist eine Simulantenbande.“

Za deset týdnů své činnosti vymýtil z 11 000 civilistů 10 999 simulantů a byl by se dostal na kobyliku i tomu jedenáctitisícimu, kdyby nebyla toho šťastného člověka právě v tom okamžiku, když na něho zařval „Kehrt euch!“, ranila mrtvice.

„Odneste toho simulanta!“ řekl Bautze, když zjistil, že je muž mrtev.

A před ním stál v ten památný den Švejk jako ostatní v plné nahotě, zakrýváje cudně svou nahotu berlemi, o které se opíral.

„Das ist wirklich ein besonderes Feigenblatt,“ řekl Bautze, „takových řízkových listů v ráji nebylo.“

„Superarbitrován pro blbost,“ poznamenal šikovatel, dívaje se do úředních listin.

„A co vám ještě schází?“ otázal se Bautze.

„Poslušně hlásím, že jsem revmatik, ale sloužit budu císaři pánu až do roztrhání těla,“ skromně řekl Švejk, „já mám oteklý kolena.“

Bautze podíval se strašně na dobrého vojáka Švejka a zařval: „Sie sind ein Simulant!“, a obrací se k šikovateli, s ledovým klídem řekl: „Den Kerl sogleich einsperren!“

Dva vojáci s bajonety odváděli Švejka do posádkové věznice.

Švejk šel o berlích a s hrůzou pozoroval, že jeho revmatismus začíná mizet.

Paní Müllerová, která čekala nahofe na mostě s vozíkem na Švejka, když ho viděla pod bajonety, zaplakala a odešla od vozíku, aby se vícekrát k němu nevrátila.

A dobrý voják Švejk šel skromně v průvodu ozbrojených ochránců státu.

Bajonety svítily v záři slunce a na Malé Straně obrátil se Švejk před pomníkem Radeckého k zástupu, který je vyprovázeli:

„Na Bělehrad! Na Bělehrad!“

A maršálek Radecký snivě se díval ze svého pomníku za vzdalující se dobrým vojákem Švejkem s rekrutskou kytkou na kabátě, kulhající na starých berlích, zatímco sděloval nějaký vážný pán lidem kolem, že vedou dezentéra.